

Олексій Бобровський

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України

Смарт-технологізація публічного управління як рушійна сила його розвитку

Стверджено, що системні трансформаційні зміни, які відбуваються в Україні, потребують застосування ефективних методів, технологій, інформаційно-технологічних й організаційних засобів управлінської діяльності. Цьому може сприяти технологізація владної діяльності за рахунок сучасного інформаційно-аналітичного інструментарію і технологій забезпечення якості і швидкості рішень, що ухвалюються. Розглянуто засоби смарт-технологій та їх особливості. Доведено, що створення смарт-технологічних платформ, буде сприяти розвитку публічного управління в територіальних громадах, практичній результативності і дієвості впливу на керовані системи.

Ключові слова: публічне управління, інформаційні технології, технологізація, смарт-технології, смарт-технологічна платформа

Smart technology of public administration as a driving force of its development

Oleksii Bobrovskiy, Dnipropetrovsk Regional Institute for Public Administration National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

It is stated that the systemic transformational changes taking place in Ukraine require the use of effective methods, technologies and information-technological and organizational means of management. This can be facilitated by the technologization of power activities through modern information and analytical tools and technologies to ensure the quality and speed of decisions. The means of smart technologies and their features are considered. It is proved that the creation of smart technology platforms will promote the development of public administration in local communities, the practical effectiveness and efficiency of the impact on managed systems.

Keywords: public administration, information technologies, technologization, smart technologies, smart technological platform

Системні трансформаційні зміни політики, ідеології, економіки, соціальної та інших сфер суспільного життя в Україні зумовили зміни в системі організації органів влади, їх функціональної структури і процесів здійснення публічного управління. Як результат налагоджується взаємодія влади і суспільства, формується спільне бачення майбутнього. Набуття нових практик територіальних громад стало пов'язуватись не тільки із самостійним вибором напрямів розвитку, а і з поєднанням обов'язків і відповідальності за забезпечення розвитку суспільства. Активізуються процеси соціального управління, розпочинається пошук спільних інтересів влади, суспільства і бізнесу, що потребує застосування нових способів вирішення проблем, в яких домінують ефективні методи, технології та інформаційно-технологічні й організаційні засоби управлінської діяльності.

Більшість процедур управлінської діяльності пов'язуються з методами їх вирішення і здатністю надати об'єктивну оцінку наявного потенціалу механізмам управління, справедливості розподілу і раціональності ресурсів, які використовуються, та суспільних благ, визначити стан і тенденції соціально-економічного розвитку.

Складність розв'язання завдань системою управління суспільними процесами свідчить не тільки про необхідність підвищення ролі його методологічно-технологічного забезпечення, а й про існування проблеми недостатнього розвитку методології і технологічної компоненти реформ, що проводяться.

Сьогодні теорія державного управління та місцевого самоврядування надала практикам потужний теоретичний базис, численну низку моделей і методів управління, практичне застосування яких здатне

пришвидшити запровадження заходів з реалізації стратегії, планів і програм. Але їх можливості в практиці управління повністю не використовуються через відсутність системної впорядкованості. Остаточно не відпрацьована практика пошуку, обґрунтування і застосування ефективних методів і технологій управлінської праці, суб'єкт-суб'єктного і суб'єкт-об'єктного управління процесами їх взаємодії і відповідності в питаннях здійснення контролю, якості управлінських рішень, які ухвалюються, і координації процесів розвитку. Вирішенню цих проблем може сприяти технологізація владної діяльності за рахунок сучасного інформаційно-аналітичного інструментарію і технологій забезпечення якості і швидкості рішень, що ухвалюються.

Термін «технологія» стосується широкого кола знань, які використовуються в процесі діяльності. Вони вказують на способи і методи, які слід застосовувати для вирішення завдань. Цей процес в управлінській діяльності охоплює численну низку різновидів технологій і методів їх здійснення, що потребує їх системного застосування.

Потреба в системній технологізації публічного управління формувалась поступово. Їй передувала поява в системі управління різних технологій. Першими з них були технології, що використовувались для пришвидшення здійснення технологічних операцій і трудових процесів фахівцями з управління ще всередині ХХ ст. З часом на шляху технологічної еволюції з'явилися інформаційні технології, яким у 1958 р. Гарольд Дж. Лівіт і Томас Л. Уістер надали визначення, яке складається з трьох категорій: методів обробки, використання математичних методів для ухвалення рішень і моделювання більш високого порядку за допомогою комп'ютерних програм.

За визначенням Юнеско, інформаційна технологія – це комплекс взаємопов'язаних наукових, технологічних та інженерних дисциплін, що вивчають методи ефективної організації праці людей, зайнятих обробкою та зберіганням інформації, обчислювальну техніку, методи організації взаємодії з людьми та виробничим обладнанням, їх практичне застосування, а також пов'язані з цим обро-

бленням соціальні, економічні й культурні проблеми.

Широкий спектр застосування інформаційних технологій та їх розвиток створили умови для появи в управлінні і різних секторах людської діяльності класу технологій, які складаються з ефективної системи взаємопов'язаних засобів, прийомів і алгоритмів – інформаційно-комунікативних, цифрових, конвергентних та ін. Цифрові технології та їх основа – мережа Інтернет, мобільний зв'язок і глобальні електронні мережі стали каталізатором сучасних змін у суспільстві за рахунок появи нових способів передачі сигналів, які забезпечує їх комунікативний складник. Вагому роль почали відігравати і конвергентні технології, у процесі застосування яких виникає ефект емерджентності.

Цифрові технології тісно пов'язані з поняттями «цифрове урядування» й «цифровий уряд». Під першим розуміється форма організації публічного управління, яка характеризується використанням інформаційно-комп'ютерних технологій на кожному ієрархічному рівні та етапі управління, а їх застосування доцільно і раціонально забезпечує електронний уряд.

Вищий рівень технологізації суспільства забезпечують технології, спроектовані за принципом SMART (S (specific) – конкретність; M (measurable) – вимірність; A (achievable) – досяжність; R (relevant) – актуальність; T (time bound) – обмеженість у часі). Така назва засвідчує, що крім якостей, які притаманні попередньо розглянутим технологіям, смарт-технології мають і інші якості, які називають «розумними». Вони містять суттєву частку інтелектуальних здібностей людей, інноваційні знання з управління, соціальність інформації з обробкою її у сфері рефлексії. Розвиток смарт-технологій сприяв появі термінів смарт-освіта, смарт-місто, смарт-суспільство, смарт-спеціалізація стратегічної і поточної діяльності та ін., що дійсно вже має позитивні результати.

В Україні йдуть активні процеси формування електронного інформаційного простору та інтеграція до нього всіх основних галузей суспільної діяльності. Запровадження цифрових технологій визначається як пріоритетне завдання в національних докумен-

тах (Закон України «Про загальнодержавну програму «Електронна Україна» на 2005-2012 роки»; довгострокова державна програма «Електронна Україна» – для розвитку Інтернет-індустрії й створення на її базі «електронної держави», розроблена Державним комітетом зв'язку та інформатизації України (2002 р.); Програма інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2010-2015 роки (проект Постанови ВР України від 01.07.2010 р. № 6633); Закон України «Про національну програму інформатизації»; Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018- 2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації (2018); Цифрова агенда України – 2020 та ін.). Однак у системі органів публічного управління смарт-технології використовуються недостатньо активно, хоча саме цей рівень потребує їх широкого застосування.

Розумні міста надають інноваційні електронні послуги, створюють цифрові сервіси, відеоспостереження, раціональні системи моніторингу, оплату комунальних та інших платежів, відстеження транспортного руху, надання електронних квитків та інших послуг життєзабезпечення. Це економить час на їх виконання і передачу інформації, зменшує вплив людського фактору в разі його нерациональності, удосконалює й організаційно упорядковує процеси життєдіяльності, формує нову поведінку людей, підвищує якість життя і загалом рівень розвитку суспільства. Розумні технології широко використовуються в освіті, науці, культурі, захисті довкілля і безпеці життєдіяльності, ресурсозбереженні та інших сферах. До засобів смарт-технологій належать: програмне забезпечення, сучасні технології Ультранет, нейронні мережі. Використання ресурсів смарт може здійснюватися через інтернет-портал FUSE – пошук, використання, поширення. Програмне забезпечення

смарт-управління використовує сенсорні поверхні екранів та дозволяє прикладним програмам і засобам забезпечувати роботу з різними модулями смарт-технологій.

Особливістю смарт-технологій є неможливість їх застосування без людей. Саме ці технології є передвісниками формування креативного уряду. Це повинні бути не просто управлінці, а фахівці, які мають ще й системне, аналітичне, критичне і рефлексійне мислення, володіють засобами комунікації, діалогу і взаємодії, використовуючи етичні норми, уміють розробляти і обґрунтовувати оптимальні рішення з урахуванням майбутніх змін. Це повинні бути люди з високою інтелектуальною і духовною культурою, активні і відповідальні суб'єкти управління.

Осмислення смарт-технологій як феномену сучасності дозволяє стверджувати, що для реального розвитку публічного управління територіальних громад областей і міст воно повинно здійснюватися на смарт-технологічній платформі, що сприяло б зростанню їх практичної результативності і дієвості впливу на керовані системи. Створення смарт-технологічних платформ надало б новий поштовх людській активності, необхідності опанування нових знань і появи нового мислення. Це забезпечило б інтенсивний рух якісної управлінської інформації, системне оцінювання стану процесів життєдіяльності, розробку й обґрунтування варіантів рішень, повсякденний контроль якості і плину процесів за рахунок підключення смарт-сервісів для здійснення головних функцій публічного управління.

Тому подальші дослідження і наукові розробки запровадження смарт-технологічних платформ публічного управління територіальними громадами повинні стати одним із ключових напрямів підвищення їх формату і ролі в суспільстві.